

Arbetsmarknadsavdelningen

Datum
2025-06-23Diarienummer
Af-2025/ 0036 9504Ert diarienummer
A2025/00455

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
a.iu@regeringskansliet.se

Arbetsförmedlingens remissvar: Etableringsboendelagen- ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Arbetsförmedlingen lämnar synpunkter gällande Etableringsboendelagen- ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35) utifrån myndighetens verksamhet och utifrån förslag som påverkar nyanländas möjligheter till etablering i samhället och på arbetsmarknaden.

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen lämnar följande synpunkter.

- Arbetsförmedlingen avstyrker förslaget om att kartlägga kvotflyktingar innan anvisning till en kommun. Kartläggningen bedöms utifrån ett samhällsperspektiv inte generera vinster som står i proportion till den insats som krävs av myndigheten.
- Arbetsförmedlingen understryker att myndigheten inte kan tillföra något mervärde gällande rekommendationer om lämplig anvisningskommun baserat på den nyanländes behov av utbildning. Detta mot bakgrund av att kommunerna redan har en skyldighet att erbjuda och anpassa utbildning utifrån individens behov.
- Arbetsförmedlingen noterar att förslaget med att villkora etableringsboendet kan leda till bristande likvärdighet om kommuner väljer att begära Arbetsförmedlingens information olika frekvent.
- Arbetsförmedlingen gör bedömningen att utredningens sammanställning av de finansiella konsekvenserna inte fullt ut

speglar det faktiska resursbehovet för att genomföra kartläggning av kvotflyktingar.

Arbetsförmedlingens synpunkter

9.9 Arbetsförmedlingen ska kartlägga kvotflyktingar innan anvisning

Arbetsförmedlingen avstyrker förslaget om att kartlägga kvotflyktingar innan anvisning till en kommun. Myndigheten bedömer att en kartläggning i ett tidigt skede, med primärt fokus på utbildningsbakgrund, tidigare arbetslivserfarenhet samt behov av utbildning och andra insatser som är av betydelse för en nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet, inte kommer att ge det mervärde som utredningen framhåller. Den kartläggning som görs inom etableringsprogrammet är en obligatorisk del av programmet och kommer att behöva genomföras i sin helhet innan den nyanlände kan gå vidare till insatser inom programmet, detta oavsett om en tidigare kartläggning har genomförts eller ej

Utredningen nämner (kap 9.9.2) att kvotflyktingar generellt sett står längre från arbetsmarknaden än övriga deltagare i etableringsprogrammet. Därmed kommer antalet personer som i praktiken kan anvisas till en specifik kommun utifrån kompetens vara begränsad. Detta riskerar att ytterligare minska samhällsvinsten jämfört med den insats som förslaget innebär för myndigheten.

Arbetsförmedlingen vill poängtera att som argument för utredningens anvisningsförfarande nämns att mottagandet av kvotflyktingar är ett långsiktigt åtagande från Sveriges sida eftersom kvotflyktingar alltid får permanenta uppehållstillstånd. Arbetsförmedlingen delar bilden av att ett mottagande av kvotflyktingar innebär ett långsiktigt åtagande även framgent men ser anledning att påtala att utredningen (SOU 2025:31) om utmönstring av uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt¹ visar på en viljeinriktning mot tidsbegränsade uppehållstillstånd även för kvotflyktingar.

9.9.3 Arbetsförmedlingen ska lämna en rekommendation om lämpliga anvisningskommuner

Utredningen föreslår att Arbetsförmedlingen ska lämna rekommendationer om lämplig anvisningskommun, bland annat med hänsyn till tillgången av olika kommunala utbildningsinsatser. I detta sammanhang vill myndigheten understryka att ett sådant uppdrag inte bedöms tillföra något mervärde. Detta mot bakgrund av att kommunerna

¹ Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt, SOU 2025:31, Af-2025/0034 7828

redan har en skyldighet att erbjuda kommunal vuxenutbildning samt att anpassa utbildningsutbudet utifrån individens behov och förutsättningar. Sådana anpassningar kan exempelvis genomföras genom särskilda kurser eller på annat sätt inom ramen för den kommunala verksamheten.

10.6.2 Om den nyanlände inte aktivt bidrar till sin etablering i arbets- och samhällslivet

Arbetsförmedlingen noterar att förslaget med att villkora etableringsboendet, med utredningens tolkning av att aktivt bidra till sin etablering, kan leda till bristande likvärdighet. I avsnitt 10.8 framgår att Arbetsförmedlingen, på begäran av en kommunal nämnd som ansvarar för beslut om att rätten till etableringsboende ska upphöra i förtid, ska lämna ut de uppgifter kommunen behöver för att handlägga ärendet. Enligt förslag i utredningen kan kommunen välja att begära Arbetsförmedlingens information olika frekvent, vilket kan innebära att vissa individer som har återkallats från ett arbetsmarknadspolitiskt program kan bo kvar längre i sitt etableringsboende än andra, beroende på med vilken frekvens aktuell kommun efterfrågar information.

Ytterligare en situation som kan leda till bristande likvärdighet handlar om nyanlända som vid tidpunkten för kommunens begäran av information åter deltar i programmet efter en tidigare återkallelse och vid tillfället för informationsinhämtningen aktivt bidrar till sin etablering.²

Mot bakgrund av ovanstående ser Arbetsförmedlingen att det skulle behövas en tydligare reglering kring informationsöverföringen gällande periodicitet. Om informationsöverföringen kommer behöva ske mer kontinuerligt och automatiserat, så att kommunen omgående kan utreda om etableringsboendet ska upphöra, innebär det IT-utveckling. När det gäller form för informationsöverföring är det viktigt att beakta SOU 2025:74 Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten³, framför allt frågan om direktåtkomst som beskrivs i kapitel 13.3. Kostnader för eventuell IT-utveckling skulle behöva tas hänsyn till då det saknas i den ekonomiska konsekvensberäkningen.

18.7.2 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen gör bedömningen att utredningens sammanställning av de finansiella konsekvenserna inte fullt ut speglar det faktiska resursbehovet för att genomföra kartläggning av kvotflyktingar. De kostnader som redovisas i utredningen bedöms vara underskattade i

² Deltagare som återkallas från etableringsprogrammet på grund av misskötsel eller av särskilda skäl har möjlighet att på nytt anvisas programmet under vissa förutsättningar. Detsamma gäller för de som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar och som återkallas på grund av misskötsel, se: 22§ förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare; 16§ förordning (2017:414) om jobb- och utvecklingsgarantin; 13§ förordning (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

³ Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, SOU 2025:74

Datum
2025-06-23Diarienummer
Af-2025/ 0036 9504

förhållande till de arbetsmoment och den omfattning av insatser som uppdraget kräver.

Kartläggningen innebär ett omfattande arbete. Om förslaget genomförs måste myndigheten ges rimliga ekonomiska förutsättningar för att kunna utföra uppdraget, utan att det sker på bekostnad av annat utvecklingsarbete eller andra prioriterade uppdrag.

Enligt Arbetsförmedlingens uppfattning krävs en mer heltäckande bedömning av de finansiella konsekvenserna för att säkerställa att myndigheten ges förutsättningar att genomföra uppdraget på ett ändamålsenligt sätt.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Maria Hemström Hemmingsson

Karin Westin

Beslut i ärendet har fattats av Generaldirektör Maria Hemström Hemmingsson. Ärendet har föredragits av kvalificerad handläggare Karin Westin.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Verksamhetsområdeschef Tove Elvelid, Avdelningschef Petra Lindstedt, Enhetschef Therése Lindström och Sektionschef Andreas Gäfvert deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.